

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԳԻՆ 60 ՓԲՅ

Յառաջանալիս կը հրատարակուի շարքը երկու անգամ
 Զորեքշարքի և Յադար օրերը :
 Տարեկանն է 112 քերթի համար որչ 100
 Վեցամսեայ 50 որչ . իւրաքանչիւր քերթը 40 փառայ
 Գարս երթալիք փառայիս Տախքը առնողին վրայ է

Թանուցման տողը 60 փառայ է
 Անվճար համակ ըրերունուի .
 Ար և է համակ և գրութիսն պէտք է ուղղուի հան
 ղէսիս տէր Յակոբ Հաճեան Քաղաք շարքի Յերիք
 փառայ իսան վերի յարի քի 13 :

Թիի 48 Ա. ՏԱՐԻ

1876

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 20 ՇԱՐԱԹ

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ

Մօտերս Լօնտրայի մէջ հրատարակուած
 Յիշատակարան Հայոց անուն տետրակէն՝ զոր
 Հնդկաստանցի ազգայնոցմէ . հոչակաւոր
 Ալա Սեթ Արգարեանի ստորագրութիւնը կը
 կրէ՛, հատ մը մեր ձեռքն անցնելով, ըստ
 խնդրանաց բաղմաց, Հայերէն թարգմանու-
 թիւնը մաս առ մաս հրատարակել ձեռնար-
 կեցինք :

Ալա Սեթ Արգարեան վերադարձաւ յի-

շատակարանը մեծ տէրութեանց մատուցա-
 նելով, Հայն ալ Ասիոյ ուրիշ Գրիստոնեայ
 ազգաց հետ հարստահարեալ, և Եւրոպա-
 կան տէրութեանց պաշտպանութեան կարօտ
 ցոյց կուտայ՝ բոլորովին իւր հանրածանօթ
 ազգասիրական խանդէն մղեալ : Նոր Դար ,
 այս տետրակը առանց աչդէ անցնելու ,
 քննադատութեանն ելնելով՝ այդ տետրակը
 չըկրնար ընդհանուր Հայոց կամքն եղած
 լինիլ կըսէ : Նոր Դար , վախճանակ այսպէս
 տարապարտ խնդրոյն մէջ նետուելու , ե-

թէ այդ տետրակէն երկու էջ բան կարդար լաւ պիտի համոզուեր թէ՛ Մեծ. Աբգարեանն ի ամեն մի գրածները՝ Հայրախնամ՝ կառավարութեան Հայոցս նկատմամբ գործադրելիք բարեփոխութեանց ճշգրիտ մէկ օրինակն է, և ոչ ուրիշ բան. բայց աւելի լաւ է որ հեղինակը խօսի :

ՅԵՐԱՅԱԿԱՐԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՆԵՐԿԱՅ ԵՒ ԱՊՍԳԱՅ

ՎԻՃԱԿԻՆ ՎԵՐԱՅ

ՍԵՐՈՒՆ ԱՐԳԱՐԵԱՆԷ

Գաղաքակիրթ աշխարհէն սահմանակից երկիր մը կայ Ասիոյ մէջ, այս երկիրը որ մարդկութեան առաջին որսանն է, երբեմն բարեբաւ և բարգաւաճ էր, իսկ այժմ դրեթէ մոռացման գառապարտուած է յաշրս Եւրոպիոյ : Ասիայն երբ Արեւելից Գրիտոսէից գոտին պաշտօնաւորութեան համար արդարութեան զանգակը կը հնչէ, այս երկիրն ալ կը պահանջէ որ իւր ձայնը անխելի չմնայ տէրութեանց իրաւարանին մէջ, Եթէ հինգ գարեքէ ի վեր տիրող մէլեանգութիւնը անիրաւութիւնն ու բարբարոսութիւնն կը յաղթահարի այժմ խղճի ազատութեանց իրաւանց և իրական յառաջագիմութեան առջև, պէտք չէ երբէք որ միեւնոյն լծին ներքև հիծող Հայաստանի միւս ժողովրդոց վայելելիք ժառանգութեանէն զուրկ մնայ :

Հայաստան երբէք անտեղի չպահանջէր, չորհրհ մը որուն անարժան ըլլայ. իւր պահանջումը իրաւունք մ'է. քաղաքակրթութիւնն ու յառաջագիմութիւնն ի կատար հասցնելու համար ինչպէս որ իւրաքանչիւր երկրի ժողովուրդ իրեն ինչպիսի օգնութիւնը

կը մատակարարէ, նոյնպէս և հայոց երկիրը օրինական ամեն միջոցներով կը պահանջէ որ իւր գոյութեան իրաւունքն յարգուի, տառապանացը վերջ տրուի, և ամեն տեսակ խոչընդոտներէ և ճնշումէ զերծ իւր զարգացման համար պէտք եղած ապահովութիւնն իրեն չընծայուի :

Նա կը յուսայ որ արեւմտից ժողովուրդք երբ իւր թշուառութիւններն և փափաքներն դիմանա ձեռն պիտի կարկառեն :

Մինչդեռ օսմանցիք արաբիոյ խորերէն ելնելով իրենց դրօշը պարզեցին մինչև իսկ Եւրոպիոյ սրտին վրայ, Հայաստան արդէն իւր բարբարոս դրացեաց արշաւանքներով ճնշեալ այլ ևս չէր կրնար այս աշխարհակալական ոգւով վառեալ ամբոխին դիմագրաւել. Օսմանցիք հոն բանակեցան ինչպէս քանի մը տարի վերջն ալ Բիւզանդիոյ մէջ պիտի բանակէին :

Ուստի աւերման, կեղեքման և մշտնջենապէս կորստեան սպառնալեաց ենթարկեալ հայոց երկիրը այս վայրկեանէս սկըսելով իւր բոլոր ուշադրութիւնը նուիրեց իւր ազգութիւնն և նախահարցը կրօնքն կարելի եղածին չափ անեղծ և անվթար պահելու, և իւր տէրէրէն իրաւամբ ականկալած արդարասիրութեանն ի փոխարէն մինչև իւր փրկութեան օրն հլու հարկատուներն ըլլալու :

Ճաճկաստանի հայերն այժմ չորս միլիոն հոգիէ կը բաղկանան, իսկ օսմանցւոց տիրապետութեան ժամանակ ութը միլիոնէն աւելի կը հաշուուէր :

Հայք որ միայն երկրագործութեամբ և վաճառականութեամբ կը զբաղին և ծանրածանր տուրքեր կը վճարեն, իրենց խաղաղասէր ընթացքովն, աշխատասիրութեամբն և այն կողմերը հաղուադէպ եղող կրօնական ազատասիրութիւնն ունին կը ջանան կա-

տարեալ ներդաշնակութեամբ կենակցել թէ տիրող ցեղին և թէ զանազան կրօնքներէ ուրիշ աղգաց հետ : Հայք օրինաց յարգը ումեն առաքինութեանց դերադանցը համարելով երբէք զինու զօրութեամբ ապստամբութեան ցոյց մը ըրած չեն . նոքա համոզուած են իրենց բնազդեցիկ նախատեսութեամբ որ առանց զօրեղ ժողովրդեան մը օգնականութեան այս տեսակ աղատութեան մը վախճանն ապարդիւն և անտալից կըլլայ եթէ երբէք փորձուի :

Հայք՝ որոց վիճակը կը նկարագրենք այսօր՝ ուրիշ ընթացք մը բռնած չեն , բայց եթէ ամեն օրինաւոր միջոցներով արդարութիւն և իրաւունք խնդրել և պահանջել , սակայն ահաոս շատ անգամ՝ առանց արդիւնք մը ձեռք բերելու :

Շարունակել

Մեծ . Գարակէօղեան եղբարք , այս անգամ՝ Ս . Պատրիարք Հօր , Բերայ Յունաց Սիլլօղօսի դէմը քարուկիր շքեղ տուն մը նուիրել են , ասկէ զատ նաև կը լսեմք թէ Բերայի գերեզմանատան մէջ կառուցուելիք Գարակէօղեան դպրոցը փոխանակ գերեզմանատան մէջ շինուելու , Թէրէպուշիյի կողմը պիտի շինուի եղեր և մօտ օրէն ալ շէնքին շինութիւնը պիտի սկսի եղեր . մենք թէև այս տեղափոխութեան հիմնական պատճառը չեմք գիտեր , բայց սա ալ չուրացուիր թէ՛ այդ շէնքը փոխանակ գերեզմանատան մէջ Թէրէպուշի կառուցուելէն , աղգը թէ նիւթապէս և թէ քարոյապէս մեծ շորուտ կրնէ , բայց և այնպէս թերևս մեղանխանալի ուրիշ պատճառներ եղած ըլլան որք մենք չեմք գիտեր , սակայն փափաքելի էր որ այս փոփոխութեան բուն պատճառը բացատրուէր ամենուն :

Պունտան մուգտտեմ , զէյլինաէ պիր Ֆաթիլիա թարափընտան եղբայր , վէ պիզէ խիթապ կէօնաէրիւմիշ օլան պիր մէքթիււ պին միւնաէրիւմաթը ֆաճիէսի , դալպիմիզէ բէք կիրան կէլմիշ իտի իսէ տէ , մուճիտինին գիմէր օլտուղունու պիլմէտիկիմիղտէն , սիւքիւթի իթթիսապ պիրէ , էլ տլթընտան արաթըրմաղա պաշլատըր , վէ նիհայէթ աղնատըր քի մէքթիւր ըլլաւայ մէքթիւպի պիզէ եղմաղա ճիւրաթ իտէն , Գարեգին իսմինաէ պիր վարդապետ իմիշ քի՛ նիւսիէի ակաէր իշէ թէրճիւմէի հայլինի նէշը իտուպ , նէ այարտա պիր մաիլիւք օլտուղընը ալէմէ իպրապ իսէճէկիլ :

Նոր Դար նամ դաղէթատա , պունտան էվ վէլ Նուրեան էֆէնտինին Գաղաքական Ժողովտան խթիֆաար խուսուսու լէյհինէ պիր պէնա օղունմուշ , վէ էրպապը միւթալէա , մէքթիւր իպարէնին նէշըի նէտէն նէշէթ իթմիշ օլտուղընըն , բէք ալէա ֆէհմինէ վարմիշ իտուքլէրի , հէրքէսէ մաիլմաիլ :

Պու աէֆայ , Նոր Դարըն մէքթիւր-պէնտինէ գարը , թարափըմըղա ուղուն պիր պահա կէօնաէրիլէրէք , նէշըի թալէպ օլունմուշ իսէ տէ , զաթէն շու մէսէլէ ինաէլ նաա հալլ օլմուշ պիթ միշ օլտուղունտան , վէ էսաաէն էհէմմիլէթ վէրիլէճէք պիր մատաէ օլմատըղընտան , սահիպի մէքթիւպալէն մաղուր աիլէյէրէք , մէքթիւր պէնտին նէշըլինաէն սարֆը նազար իլլէմիլիլտիր :

ՇԸՄԵՆՏՐՁԷՐ ԲԻՅԱՆԲՕՍՈՒ

Նոյեմբեր 18 րէնչչէմպիհ կիւնքիւ Մամուլտա , (շիմտի պիզէ մեծ Մամուլտա մը . պզտիկ Մամուլտա մը տէյու սօրաճաղար) րէնչչէմպիհ կիւնքիւ մենծ Մամուլտա « Պու

կիւն ըստէլի թիմուր եօլու բլյանքօսունուն
քըրք պիրինճի դուրասը չէքիլէճէք տիր»
տէյու նէշր օլունմուշ խտի :

Պու հաւատիս նէշր օլունուր օլունմաղ,
իքի աչքքիլէօղ տէլիքանլըլար, իշթէ թամ
բարա գաղանբալ զէնկին օլաճադ վաքըթ
տըր տէյէրէք, հէման սարրաֆ տիւքքեա-
նընա գօշարլար :

— Պաքսանա նօմէրօ սաթա՞րմըսըն :

— Դալաթայա կիտին նօմէրօ օրտա սա-
թարլար :

Եա՛, էօյլէմի տէյէրէք տօղրու Գալա-
թայա կէչիպ, ատէմին պիրինէ սօրարլար,
օ տախի Մէհմէտ Սի բաշա խանըն հալի-
սինի սալըք վէրիւր. պունլար տօղրու թարիֆ
օլունան մահալէ կիտէրէք նօմէրօ նէրտէ
սաթարլար տէյու գաքըտաքի պաքքալա սօ-
րարլար, պաքքալ տախի, էլինտէ պիր քէլ-
լէ ջէքէր թուլթմուշ օլան պիր ատէմ կէօս-
թէրէրէք, իշթէ շու թօրպալը ատամ սա-
թար տէյու կէօսթէրիւր :

— Պաք սանա սինեօր, նօմէրօ վա՞ր մը :

— Վար տըր :

— Նասը՛լ վէրկյօրսուն :

— Օն նօմէրօ քըրք բարայ :

— Ծօ՛, ի՛նչ աժան պէ՛ :

— Մի ծակէր, կեցիւր ես խօսիմ, պաք-
սանա սինեօր պիղ չօգ ալաճաղըղ օն նօ-
մէրօ օթուղ բարայա օլմա՞ղ մը :

— Նէ գատար օյնարսան օյնա, օն նօ-
մէրօ քըրք բարայ տըր ճանըն խթէրսէ :

— Ծօ բէք աղէկ ըսէ, հիմայ կելլայ
ճայիլշ կըլլայ :

— Կայնէ պէ՛ . . . էյ սինեօր նէ իսէ
քըրք բարայ օլսուն պիղէ եիւղ նօմէրօ վէր
տէ բարասընը վէրէլիմ ամա, շըմէնտըֆէր,
լէրի հանկը՛ պանգայա պըրաքաճաքսըն :

— Պըրէ՛ նէ՞ շըմէնտըֆէր. վէրիւսին
քըրք բարայ, ալըրսըն թօրպանըն իշինտէն

պիր նօմէրօ քէհատը, էկէր սէնին տէտիկին
օն նօմէրօտան պիրինէ ույարսա՞, ալըրսըն
քէլլէ շէքէրինի կիտէրսին :

— Պէն չայճը մըյըմ, քէլլէ շէքէրինի
նէ եաքայըմ :

— Պըրէ պէնտէ շըմէնտըֆէր նէ՞ կէզէր,
պիղիմ պանքա Գիւրէքճիլէր իշինտէ տիր,
Ֆասէթա վար, Ֆրալօն վար. Պարպուտ
վար իսթէր սէն կէլ բունտունու քօյ :

— Պէ ճանըմ պէօյիւն շըմէնտըֆէրին
բլյանքօսու չէքիլէճէք միշ, շու իլք դազա-
նան ալթը եիւղ պին ֆրանք դազանըր սա,

— Պիրաղ պուրտա պէքլէրսէնիլ, շիմ-
տի տիվանէլէրին բլյանքօսու չէքիլըր, օնա
եազըլըն քի՛ իլք իքրամիյէի ճէվահիրճի
գազան սա պիլէ, իքինճի իքրամիյէ մութ-
լաք եա սիղէ, եա տէլի ճօրճիյէ վուրա-
ճաք տըր :

— Ծօ ախպար պու պօշ պօղաղը նէ՞
տիյնէյօրսուն հայտէ տօղրու Մամուլա կի-
տէլիմ, հէլպէթ բլյանքօսուն չէքիլէճէկինի
եազմըշ սա, նօմէրօ նէրտէ սաթարլարը տա
պիլիւր տէյէրէք Սթանպօլա տէօնէրլէր :

ԻԼԲ ԱԹԱՆ

ՕԳՃԱԲ ՅԱԲԵ

Ալէմտէ հէր չէյ իշկիւղարըղա պաղը
տըր, մէրամըլա իգտամ օլտուքտան կէրի,
միւմքիւնսիւղ չէյ եօգ տուր, նասըլքի ա-
թիտէ վասֆընը իտէճէկիմիլ վուգուլաթ տա-
խի պիղիմ պու տէտիկիմիլի թաստիք ի-
տէր :

Դ. քէօյիւնտէ տէլիգանլընըն պիրի, կէօ-
նիւլ վէրէճէք պիր գըղ պուլամատըղընտան,
հէր նասըլա քէնտի հալասընըն գըղընա ա-
լէազա իտէր, վէ կիւն կիւնէ թարաֆէյնին

մուհապէթի քեսպը շիտտէթ իյլէյէքէք, էվէնմէկէ չըքըչըքլար խէ տէ հիչ պիր խըխաթիյան մէղհէպի պէօյլէ պիր ագտը իղտիվաճէ իղին վէրմէյէճէկի աչիքեար օլտուղունտան (եայլնըղ Գաթօյիկ մէղհէպինճէ Բարա հաղրէթլէլինին, պու կիպի ագտը իզտիվաճէլէրէ իղին վէրմէկէ մէղունիյէթի վար) եա Չիլինկիրեանա վէ եախօտ Գօգլինօ նամ Բում փափաղընա միւրաճաաթ իթմէկէ դարար վէրիլէր (Սիւփիւրկէճի փափաղըն տախի պու եօլտա մէհարէթը քեամիւլէսի տէրքեար խտտէ, հէր նաալլա հաթըրլարընա կէլմէմիչ) ֆադաթ պու մէսէլէ տախի դօլայճա պաշա չըքար մէվաաաաա օլմաաղընտան՝ Մահալաի կիւմէյի օլաճաք տախի եիւղիւ կօղիւ աչըլմամը պիր մաքսըմըղաղ իմիչ իմիչ, իչ պիլիւ պիր տօսթունա սըրընը աչարաք, շու իշտէ քէնտույէ մուալէնէթ իթմէսինի բէճա խտէր, մէքքում հինտուլէլէտ տախի, շու թէրլիֆի գապուլ պիրլէ, սէն թէէսիւֆ էթմէ տէր, եայլնըղ, պու կիպի իյլէրտէ բարայա չօքլուք գըսղանճըր իթմէմէլի:

— Սէն շու իշի պաշա չըքար տա հէր քաչ զուրուլ լեաղըմ կէլիլսէ վէրիլիւմ:

— Շունու պիլմիչ օլքի մէրամին էլինտէն պիր շէյ գուրթուլամաղ, եայլնըղ եիրմի լիրայա գատար կէօղիւնէ ալմալըսն:

— Ճանըմ պու իշ օլտուն տա օթուղ վէրէյիւմ:

— Շիմտիլլէ էլտէն սէն պանա օն լիրա վէր:

— Գօգլինայու մու կէթիլրէճէքսին, Չիլինկիրեանըմը:

— Պէնիւմ էօյլէ միմի հէրիֆիլէրլէ իշիւմ եօքտուր, պիլիւմ պիր տէր Ստեփան վարտըր, գանտըրըպ օնու կէթիլրէճէկիւմ:

— Աման էկէր շունու պէճէրիւր սէն եօք մու, ափէրին սանա:

— Տէր Ստեփան ափէրին ալմաղ շունտան օն լիրայ վէր:

— Վէրէյիւմ, ամիւրվէթքեարըմ տէյէրէք, օն աաթթ լիրա չըքարըր պիլիւմ եաաիկեարա թէսլիւմ խտէր, ուստա Մարգիւս (փափաղ տէլլալընն իսմի) բարալարը ալտըղը կիպի տօղրու թափուդ բաղարընտա Բաքլալսանըն մէյլսանէսինէ կէլէրէք, տէսլիւմ հաաաաա սօրար քի՝ պիլիւմ Ստեփան կէլտիւմ ալլա:

— Պահճէտէ բաքը լիչէյօր:

Պունուն իւղէրինէ տօղրու պաղչէյէ կիւտէրէք բէֆիլի Ստեփանը պուլուր:

— Վալլ, Մարգիւս աղայ հօշ կէլտին նէրտէսին պէ:

— Սանրըսըն քի քէնտի քէյֆի մէ մի կէղիյօրում, չալըչմալը, իշ պուլմալը . . . շու գատէհի տօղրուր:

— Աֆիլէթ օլտուն իշ նէ տիր:

— Սէն տէր Ստեփանըն պիլիլըմիսին:

— Տէր Ստեփան մը, հիսապճա նախափըկայ օլաճաղըմ չաքտա աչըք սէօյլէ պէ:

— Աչըղը դարալըսը եօղտուր, փափաղըլը էտէպիլիլըմիսին օնու սէօյլէ:

— Փափաղըլը տէկիլւմ, կաթոյիկօլուրը պիլէ էտէրիւմ, էրլէրիւր քի ուճունտա մանկիւղ օլտուն:

— Շիմտի պանա պաղ, սէն պսակ խորհուրդլարընը պիլիլըմիսին:

— Պիր ուճտան օ պիր ուճա. Առեալ զճեռն եւայի տուաւ զաճն Աղամայ, թողյէ զհայր իւր և զմայր, և երթիցէ զհեա կնոջ իւրոյ. տուր պունլար էյի տամ, փափաղ գըյաֆէթինի՝ նէրտէն պուլաճաղըլ:

— Օնու տիւլիւնմէ, պիլիւմ տէր տայլնին ըուպալարընը ալըրըմ:

— Շիմտի պէն փափաղ օլուրսամ նէ՝ եաքաճաղըմ:

— Հէրիֆին պիլիւ քէնտի հալսընըն գը-

դրնա մուհապէթ վերմիշ . . . :

— Վայ գըզըլաշ օղլու դըզըլաշ վայ :

— Նէ՞ իւսթիւնէ ֆարզ, սէն պէնի տիյնէ, պունըար պիր պիրլէրի իլէ էվլէնէճէքլէր բաթրիքհանէ իզլին վերմէյօր . կիւվէյի պէնի պուլտու, քէնտիլէրի կիզլի պսակ էտէր պիր փափաղ պուլայըմ տէյի եարլարտը, աիւշիւնաիւմ քի իւսկիւտարտա պիր թանէ վար տամա օնունտա սաքալը եօք, սօլրա սէն հաթըրմա կէլտին, հազըր իշտէ փառաւար պիր սաքալըն տա վար օլտուքճա կըող կարթաղտա սըն, հէրիֆի սունթուրլու պիր պսակ էթսէն եօքմու, եիրմի օթուղ լիւրա դարարըլ :

— Պսա՛կ էթմէք տէկիւա, կարգընը պիւլէ կատարեւ էտէրիւմ նէ վագըթ կիտէճէկիլ :

— Բաղար աիշամը . . . Բաղար կիւն տիւզտէն սէն պիղիւմ էվէ կէլ :

Բէք էյի տէյէրէք գալլի գարար էտէրլէր . բաղար աիշամը օլուր, պիղիւմ կէլին կիւվէյի հէյէճանը գալլ իլէ փափաղըն կէլմէսինէ պէքլէմէտէ օլունըլար, պէրիքի եաաիկեարըլար տաիի գըյաֆէթլէրինի տիւզէրէք տիւյիւն էվլինէ կէլրլէր, կիւլլի պունըարը դարըլլայարադ հրամանեք տէր հայր տէյիպ քէօշէյէ պույուրթուր, տէր Ստեփան տաիի մսլա պօզմայարաք, Աստուած օրհնէ, Աստուած անփորձ պահեցէ տէյէրէք քէօշէյէ չեօմէյի վէրիւր . պու արա րէֆիլի Սարգիս պունա եաքլաշարաք աման սէնի կէօրէյիւմ գիւլլիւկ տիւշիւրմլյէսին տէր :

— Պանա պաք Մաշտոցու նէ եաքտըն :

— Եանըմտա սագլամըլըմ :

— Գայըպ էթմէյէսին Ժողար խաղը օլուրուղ հա :

— Եօք ճանըմ մէրաք էթմէ :

Պու արա կիւվէյի բարը թէքսիւնիւ ալար :

— Տէր հայր էլպէթ բաիի մը կը խմէք :

— Օրհնեալ լինիք, սովորութիւն չուեիւմ ամա, խաթերըդ համար արթըխ մէկ հատ մը խըմեմ . կէլին հանըմը ուր է՞ :

— Կուգայ կոր . . . աա դարաֆ . տէր հայր ձեռքդ տուր պաքնէ :

— Արեղք սիրեմ խուղիս, օրհնեալ լիւրիք, մէկ պարճի վրայ ծերանաք, զյաւս ե գհիւանդութիւնս չը տեսանիցէք, հայտէ եափրում Սարգիս աղային իլէն լինճի ձեռքովըդ մէյմէկ բաիի լեցուր նայիւմ քի անալ խըմենք տէ պսակի խորհուրդի սկսինք, չիւնքի մալիւմա Աստուած անփորձ պահեցէ օլտուխճա ես ալ ինքիւր կըլիսէս կը վախնամ :

— Տէր հայր սիրտըդ բրահաթ բռնէ հիշ բանէ մը մըվախնար :

— Աստուած պակաս չընէ եափրում ամա, սահաթ մը առաջ ընենք լըմնցունենք տէ, պան նէ օրթայէն ելլայ լընայ :

Տէր պապանըն սլու թէքլիֆի իւզէրինէ, կէլին կիւվայի օրթայա կէլէրէք, պիղիւմ ուստա Սարգիս տաիի կնքահայր օլուր, սահտէ տէր Ստեփան տաիի պունըարը սունթուրլու պիր պսակ էտէր . տէվրի սապահը կիւվէլտէն պու Սարգիս իլէ փափաղ օլան Ստեփան եիրմի լիւրայ տահա դօքարարաք էվտէն տշարը չըքարլար, Ստեփան, փափաղ բուպալարընը սօյունուպ տէրադապ քէնտի էսիլ բուպալարընը կիլէր վէ սօլուղու տօղլու Գալաթատա Այնալընըն մէյլսանէսինտէ ալըրլար :

Մապէյի պիր հաֆթա գատար կէչէր, պիր կիւն գէօրիւնին իւզէրինտէ պիղիւմ եէնի կիւվէյի նակէհան քէնտույի պսակ էտէն Ստեփանա թէսատիւֆ իտէր, Ստեփան պիրտէն պիրէ նէ եափաճաղընը շաշըրըր իսէտէ, արթըք պիր դարըլլամըլ պուլունուր :

— Նէ՞ օ, տէր հայր դէյաֆէթի տէյիլ :

միշին :

— Սօբնա էվլատ , պիլմէմ հանկը՝ նզովից արմատ , կիթմիշ պիզի բաթրիքխանէյէ մատնել էթմիշ , պէնի չաղրորտը փիլօնու մու արտըլար , շիմտի պէօյլէ սիվիլ կէզէյօրում :

— Աման տէր հայր նէ՞ սէօյլէյօրսուն :

— Պուռտան սօղրա պանա տէր հայր տէմէ օղլում եասաք տըր , շիմտի արթըք սատէ Ստեփան օլտում :

— Էյ շիմտի բաթրիքխանէ պիզէ նէ եար անապ :

— Սիզի , ումարմ քի քիլիսէլէրտէ նզովէլ էթտիրէճէք տիր :

— Աման Ստեփան աղայ պուռտան գուրթուլմանըն պիր չարէսի . . . :

— Պուռա պիր չարէ վար ամա էն աղը սէքիզ օն լիրայ մէսարիֆ կիտէր :

— Ճանըմ , վէրէյիմ , շու իշտէն գուրթուլայրմ տա նէ գատար մէսարիֆ օլտըր տա վէրէյիմ :

— Էօյլէ իսէ սէն գօրգմա , բաթրիքխանէ փիլօնու մու արտըյսա , կարգըմը տա ալմատը եա , կարգըմըն գուլթի իլէ բանադրանքը սէօքէլիմ , ամա տույուլաճաղըմը տա պու տէֆայ տա սաքալը մը թրաշ էտէճէքլէրիմիշ , Ալլահ էքսիկ էթմէսին հանկը՝ տօսթուամ կիթսէմ հաֆթատա սէշ զուրուշ թրաշ բարասը վէրմէզ :

Ճանըմ սէն շու բանադրանքը սէօք տէ թրաշըն ուզանտըքճա պանա կէլ , Ալլահ քէրիմ տիր տէյէրէք պիզիմ Ստեփանըն էլինէ աֆօրօղու սէօքմէք իշին օն լիրայ տահա թըքըշտըրըմ շու պէլլէտէն տախի գուրթուլուր :

Իմտի շու վաքաստա հէրքէս քէնտլինճէ պիրէր իշկիւզարլըք էթմիշ իսէ տէ եալընը կէլին հանըմ պիր իշկիւզարլըք էթմէմիշ զանն օլունաճաք , ֆաքաթ կէլին հանըմըն

կիւնահընը արմայըն . . . տօքուզ այ սօղրա տօղաճաք պիր չօճուղու , պսակ օլտուքտան իւշ կիւն սօղրա տօղուրմուշ , պուռտան պէօյիւք նէ՞ իշկիւզարլըք օլա պիլիւր :

ԳԼՈՐՈՒԾՆԵՐ

Հարստահարութեանց տեւորակը քանի՞ ի կը ծախեն կոր :

— Մէկ քսաննոց թուղթի :

— Ա՛հ ա՛ . . . ահա հարստահարութիւն մը՝ որ այդ տեւորակեն դուրս թողուցեր են :

Միւսիւ Բաթագիլիթ , գօնֆէրանսա նէ՞ վաքըթ պաշայաճաքլար :

— Ումարմ քի մուհարէպէ պաշլար պաշլամազ , գօնֆէրանսա օթուրուրլար :

— Մուհարէպէ պաշլատըքտան սօնղրա գօնֆէրանսա պիր իշ քալմազ :

— Գի՛մ տէյօր , լուղէթը օսմանի տէ , Արթիւրի մանեաւընը առայաճաքլար :

ԴԱԹՈՍԻՆ ՓԱՉԱՆ

Հաճիպէկ , ֆէօս տեղուանս ի՞նչ կու բանիս :

— Աստուծու բարին աղա . . . տարօսը տէվլէթխանէիդ լինայ մեր Դաթօսը տի կարգենք , անոր հըմար ֆէօս տեղուանքս էկինք ուր քըլլիմի էսվապ սառնենք :

— Վայ մաշալահ էֆէնտըմ , խոյըրը խատէմի լինայ : Նըշանա՞ծը վէօվ է ուր :

— Էֆէնտըմ չէս ճօշար , կարապետեան Սուրբիկ կըսին :

— Նասըլ է ուր , մեր երկրի ախճիյնուրուն կումանի՞ տը :

— Խա՛յրը եփէնտըմ ի՞նչ մինասիպէթ , մեր երկրին ախճիյներուն ճիւղը պիլէ չին ասոնք ,

— Անէնկ է եփէնտըմ , ասունք անճէկս զբբու զբբու ցաթկըռտել մին ու ատէքսիդ ատէքսիդ խօրըթել ու մէյ մին ալ քերականութիւն թապիր կանեն մէկ դիրք մի կայ , էնիկի կու սիրիմ , կու սիրես , կու սիրէ վէ ասոնց պէս եզմի թափթըփուք լուսիթներ եղպէր արած կուղուրուցին , ասոնք աղա ատէթա . . . ի հիյէթ մի քէսպէն արենք :

— Էփէնտըմ , բամանուցուդ զահմէթ տըլլայ խէ տէ , մէղավէօրիս հետ հերաց դայեր ու մեր Դաթուսին հըմար դըչիյ մի էսվապ դընէանք :

— Ո՛ւսկէց տառնես ուր եփէնտըմ , մէղավէօրս սըտեղս մէյ ֆըռէնկ մի կուճօնամ ուր բարով էսվապ կուճախճխէ :

— Փռէ՛յն ի՞նչ տանիմ ուր , հըմայէկս մարսաֆ անելուն սըրան չէ , ֆռնա տեղս խօլթուխճի մէհմէտ մի կայ . .

— Աղա՛ աֆ կանէս ըմմա , փէսացուի ատէնկ խուլլանմիշ եղած էսպապ կուհագուլ ուր :

— Ի՞նչ պէյիս վայ ուր եփէնտըմ , հըմա . յէկս բարայ մարսաֆ անելու սըրան չէ ըսանք ես :

Կէ՛լ պաղալըմ մէմէտ աղա՛ , պիդիմ Դաթօսը էվէնտիրէճէյիլ , շունտան պիղէ գուլլանըմիշ սոյունտան պիր գաթ էսվապ վէրսէնէ :

— Վէրէյիմ աղա ալ շու բանթօլճու ամա , պիր բարչա թուղլուճա տըր :

— Էօյլէ խէ խաթմէմ , սէն պիղէ ուճուղճա պիր շէյ չըգար :

— Ա՛լ էօյլէ խէ :

— Աս կըլլայ ուր աղա վէօռին վրայ եամասի կայ նէ պէյիս մի չիկայ ուր :

— Ձըդար պիր տէ բալթօ պիր եէլէք :

— Ա՛լ պաղալըմ , պունարտա պիրէր բարչա եամա վար ամա , ուճուղճա :

— Նէ՛ խէ , պունա նէ՞ վէրէճէյիլ :

— Սանա պիր լաբըրար եիւզ սէխսէն զուրուշ , վէրէճէյիսիլ :

— Աս հերիֆն ի՞նչ կուխօրըթէ ուր , պէնիմ պունա եիւզ եիրմի զուրուշում վար վէրիւսէն վէր :

— Պէրէքեաթ վէրսին . եիւզ եիրմի զուրուշա շիմաի պիր բանթօլճն վէրմէղէր . շինտի ախչամ իւսթիւ պուրտես կէլաինիլ սիդի պօշ պըրախմայըմ եիւզ ալթմիշ զուրուշ վէր տէ ալ : Խանըրսանղ սէրմայէսի զլյատէ :

— Աս հերիֆն ալ խէվընուր մեղ պիտի խարէ , պանա՛ պաղ , շիմաի պիր եիւզլիւք քեաղըտ վէրէյիմ , զլյատէ պիր բարայ վէրմէմ :

— Պէշ զուրուշ տահա վէրմէն մի . տէ ալ պախալըմ , ախչամլայըն սիդի պօշ պըրախմայըմ տէյի վէրաիմ :

— Աղա տահա՞ ուր , դիշերըս մեղի կեհաս նը չըլլա՞ր ուր , դայէ՛ եփէնտըմ Դաթօսը բարով բաչա մին էփած է :

— Ըստըմպօլլ բաչա է չէնըս Ակին :

— Չէ՛ աղա՛ Ակին բաչան է , ֆէօս տեղի բաչան հիշ կուաիմ ուր :

— Անէնկ է նը տի դամ , դէօրէ , շատունց է ուր արղուլէմիշ արած եմ , ու խելվիս տի թըռցունեմ :

— Աղա կուտենիմ ուր տալմիշ եղեր կեհաս ու չէս խօրըթէր .

(Շարունակէ)

ՏԷՐ ԽՄԲԱԳԻՐ

ՅԱԿՈԲ Մ . ՀԱՃԻԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՏՊԱՐԱՆԻ Գ . Ն՛ . ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս . ՄԻԲԱՅԷԼԵԱՆ

ՈՂՈՒՆ ՁԱՐԵՐ ԵՐԻՑ-ՓԱՇԱ ԻԱՆ ԲԻԻ 13